

Statenstuk 2024-12

'Isoleren buiten de gebaande paden'

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie op 17 april 2024
- Provinciale Staten op 29 mei 2024

Initiatiefvoorstel van het lid mevrouw M. Kramer-Hammenga (fractie Volt) van Provinciale Staten van Drenthe van 20 maart 2024, kenmerk 12/SG/202400556

We staan op dit moment, óók in Drenthe, voor een aantal grote opgaven:

- bewoners van sociale huurwoningen zijn en blijven geconfronteerd met energiekosten die leiden tot energiearmoede;
- ambitieuze doelstellingen op het gebied van klimaat die in Drenthe zijn vertaald naar het doel om in de hele provincie in 2040 energieneutraal te kunnen wonen;
- een tekort aan arbeidskrachten die deze ambitie in de weg staat.

Met dit initiatiefvoorstel zetten we een slimme en snelle stap richting een klimaatneutraal Drenthe, wordt bijgedragen aan het bestrijden van armoede, wordt toegewerkt naar het oplossen van het arbeidstekort, en wordt het welzijn van velen bevorderd. Dat doen we door sociale huurwoningen te isoleren met inzet van vluchtelingen die wachten op een verblijfsstatus.

De provincie Drenthe initieert, coördineert en faciliteert door een Tafel 'Isoleren buiten de gebaande paden' op te zetten. Aan die tafel schuiven naast de provincie, een woningcorporatie, een gemeente, het Centraal Opvang Asielzoekers (COA) en een isolatiebedrijf aan. Samen stellen zij een plan van aanpak op waarmee duidelijk wordt dát er toegewerkt wordt naar een oplossing van bovenstaande opgaven en ambities en op welke manier dat wordt gedaan. Dat plan van aanpak bevat een planning inclusief resultaten (aantal woningen en aantal ingezette vluchtelingen) en bijbehorende kosten(verdeling).

In oktober 2024 wordt dit plan van aanpak ter besluitvorming voorgelegd aan Provinciale Staten (PS).

Inleiding

De provincie Drenthe heeft in de Energietransitie Agenda 2020-2023 de doelstelling vastgelegd om in 2050 energieneutraal te willen zijn en in 2040 energieneutraal te willen wonen. In de vorige collegeperiode is afgesproken om in 2023 een vermindering van 27% van het fossiele energiegebruik in Drentse woningen te realiseren, ten opzichte van 2015. Het speerpunt 'Gebouwde omgeving' is indertijd gelanceerd waarbij is gesteld dat de energietransitie woonlastenneutraal verloopt, dat overigens ook een uitgangspunt is van de Rijksoverheid. Om in 2050 energieneutraal te willen zijn, wordt door de provincie Drenthe de komende periode een hernieuwde agenda Energietransitie opgesteld.

Met het initiatiefvoorstel dat voorligt wordt bijgedragen aan de ambitie van Drenthe om in 2040 energieneutraal te willen wonen én het welzijn te verbeteren van de inwoners van Drenthe en van hen die een tijdelijke woonplek hebben in Drenthe. Dit voorstel draagt hieraan bij door samenwerking te zoeken met andere stakeholders die vanuit hun eigen belangen een bijdrage kunnen leveren.

Maatschappelijke opgaven en kansen

Begin februari 2024 wordt door verschillende media (NOS, Volkskrant, www.nu.nl) ingegaan op het onderzoek dat door Bureau Berenschot is gedaan. Dit onderzoek benadrukt dat de energieprijzen de komende jaren blijft schommelen als gevolg van geopolitieke spanningen op de Europese markt, onzekerheid over energieaanbod en de oplopende netbeheerkosten als gevolg van investeringen die gedaan moeten worden ten behoeve van investeringen die gedaan moeten worden voor de energietransitie: aanleggen van hoogspanningskabels, elektriciteitsstations, batterijen voor opslag en aanleggen van warmtenetten. Vooral de huishoudens die relatief weinig te besteden hebben en dus

financieel niet in staat zijn te verduurzamen, ervaren hier veel last van: zonder verduurzamingsmaatregelen kan hun energierekening oplopen met 800 euro.

Uit brononderzoek en gesprekken tussen de fractie van Volt Drenthe en Aedes is duidelijk geworden dat zij de opdracht heeft alle sociale huurwoningen in 2028 te verduurzamen met als resultaat dat alle huurwoningen die in hun bezit zijn, minimaal label A, B, C of D moeten hebben. Het verduurzamen van deze woningen draagt bij aan individuele lagere energiekosten, een verbeterd wooncomfort en een beter welzijn. Dit resulteert in structureel lage energiekosten voor de Drentse inwoner.

In Drenthe heeft 10% van de sociale huurwoningen label E t/m G (Bron: Aedes, 2023), in totaal gaat het om 5000 Drentse huurwoningen in de sociale sector die van label E t/m G naar label A t/m D moeten worden gebracht (bron: www.drentheincijfers.nl). Met het isoleren van muren, ramen, daken en vloeren worden woningen duurzamer. Dit vraagt om een investering van circa 50 miljoen euro. Woningcorporaties hebben niet de benodigde investeringsruimte om deze isolatieopgave te bekostigen.

Vaak zijn het de bewoners van de sociale huurwoningen die geconfronteerd worden met naar verhouding hoge uitgaven aan energiekosten. Zij zijn niet bevoegd om grote maatregelen aan het huis te nemen en hebben daar bovendien óók de financiële middelen niet voor. Het gaat hier om kwetsbare alleenstaanden of eenoudergezinnen. Zij hebben vaak moeite de energierekeningen te betalen, en kunnen daar zelf dus weinig aan veranderen.

De vraag naar technici, en dus ook aan vakkrachten die deze isolatiemaatregelen kunnen realiseren, is in Nederland al jaren groter dan het aanbod ervan. Zeker in de provincie Drenthe. Zo blijkt uit de techbarometer 2023 (bron: www.vraagenaanbod.nl).

Daarnaast is er in Nederland een bevolkingsgroep die graag zou willen werken en dat wettelijk gezien ook mag: de vluchteling die in afwachting is van een verblijfsvergunning (= asielzoeker, spoor 4). Het gaat hierbij om de groep asielzoekers die vanuit de landen buiten Europa in Nederland zijn aangekomen en in afwachting zijn van een verblijfsvergunning. Werkgevers moeten een tewerkstellingsvergunning (TWV) hebben voor het in dienst nemen van asielzoekers. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) geeft deze vergunning als een asielaanvraag minimaal zes maanden in behandeling is. Zodra die zes maanden voorbij zijn en deze asielzoeker een BSN-nummer heeft, mag hij/zij werken. De praktijk blijkt weerbarstig en de oorzaak hiervan is enerzijds bureaucratisch van aard en anderzijds ontbreekt het de asielzoeker aan de juiste kennis van het werk en de taal.

Met het opleiden en inzetten van vluchtelingen wordt het arbeidstekort teruggedrongen én hun gevoel van eigenwaarde en onafhankelijkheid vergroot. De ervaringen met betrekking tot werk, cultuur en taal die ze opdoen tot aan het moment dat ze een verblijfsvergunning toegewezen krijgen, versnelt de inburgering in Nederland wanneer ze te horen hebben gekregen dat ze definitief mogen blijven.

Wat gaan we doen?

De provincie Drenthe zet een Tafel 'Isoleren buiten de gebaande paden' op. Aan deze schuiven een woningcorporatie, een gemeente, het Centraal Opvang Asielzoekers en een isolatiebedrijf aan. De eerste tafel wordt georganiseerd in juni 2024.

De eerste opdracht aan deze tafelgenoten is om een plan van aanpak op te stellen waarmee de eerste stap wordt uitgewerkt. De eerste stap is het opzetten van een pilot dat resulteert in een aantal versneld geïsoleerde woningen met inzet van vluchtelingen. In dit plan van aanpak wordt beschreven in welke gemeente en via welke woningcorporatie in de provincie Drenthe deze pilot wordt uitgevoerd, op welke manier inzet van vluchtelingen die wachten op een verblijfstatus wordt gerealiseerd en wat de planning en de benodigde kosten(verdeling) is van deze pilot.

In oktober 2024 wordt het plan van aanpak voorgelegd aan PS en zijn zij in staat te besluiten over de vervolgstap en hebben zij zicht op het aantal woningen dat geïsoleerd gaat worden, het aantal vluchtelingen dat hierbij ingezet gaat worden om het tekort aan arbeidskrachten op te lossen en is zicht op een helder kosteninzicht en kostenverdeling. Op basis van dit plan van aanpak wordt duidelijk wat het gevraagde budget ten behoeve van de uitvoering van deze pilot is voor de provincie Drenthe. Deze kosten worden meegenomen bij de behandeling van de begroting 2025.

De pilot wordt uitgevoerd in de eerste helft van 2025.

Na uitvoering van de pilot komen de tafelgenoten, in juni 2025, opnieuw bij elkaar om de pilot te evalueren en op basis daarvan een plan op te stellen voor de overige sociale huurwoningen die geïsoleerd moeten worden. De resultaten van deze pilot worden in september 2025 teruggekoppeld aan de Provinciale Statenleden.

Advies

Het volgende advies wordt voorgelegd.

- Een Tafel 'Isoleren buiten de gebaande paden' opzetten waar een woningcorporatie, een gemeente, COA en een isolatiebedrijf aanschuift. De provincie initieert, coördineert en faciliteert.
- De aanwezigen stellen een plan van aanpak op waarmee duidelijk wordt dát en op welke manier wordt toegewerkt naar de klimaatambities van de provincie, de duurzaamheidsdoelstelling van de woningcorporatie, het bestrijden van energiearmoede en de aanpak van arbeidstekorten met inzet van geschoolde asielzoekers aan elkaar wordt gekoppeld.
- De belanghebbenden komen in juni 2024 'aan tafel'. De resultaten van de bespreking worden in een plan van aanpak gezet en aan de Statenleden teruggekoppeld in oktober 2024.

Beoogd effect

Met dit initiatief wordt een koppeling gelegd tussen de klimaatambities van de provincie Drenthe, de opdracht voor de woningcorporaties, de woonlasten van de bewoners en de aanpak van het arbeidstekort. We creëren hiermee een win-win-win-win situatie.

De resultaten zijn de volgende:

- de lasten voor de bewoners van de sociale huurwoningen worden op korte termijn en structureel verlaagd en daarmee wordt de energiearmoede bestreden;
- met het opleiden en inzetten van vluchtelingen wordt het arbeidstekort teruggedrongen én hun gevoel van eigenwaarde en onafhankelijkheid vergroot;
- de klimaatdoelstellingen van de provincie Drenthe komen dichterbij;
- een positieve impact op de brede welvaart van Drenthe.

Planning

Dit initiatiefvoorstel wordt in maart 2024 schriftelijk overhandigd aan de commissaris van de Koning vanuit haar rol als voorzitter van de Provinciale Staten. Dit initiatiefvoorstel wordt ter besluitvorming voorgelegd in de Statenvergadering van 29 mei 2024.

Na positieve besluitvorming worden de betrokken partijen door de provincie Drenthe benaderd en uitgenodigd 'aan tafel' te komen.

Monitoring en evaluatie

De planning, zoals deze is uitgewerkt in het plan van aanpak, is de basis voor de monitoring.

Communicatie

Ten behoeve van de voorbereiding van dit stuk is met diverse partijen overleg gevoerd: Aedes, beleidsmedewerker Energie, beleidsmedewerker Wonen, isolatiebedrijf en het Centraal Opvang Asielzoekers, Vluchtelingenwerk.

Tevens heeft een eerste verkennend overleg met gedeputeerde Yvonne Turenhout (portefeuille Wonen) en gedeputeerde Henk Jumelet (portefeuille Energie) plaatsgevonden. Het college heeft tijdens de commissiebehandeling van 17 april gelegenheid om 'wensen en bedenkingen' in te brengen (RvO artikel 38a lid 6).

Assen, 20 maart 2024

Kenmerk: 12/SG/202400556

Het lid van Provinciale Staten van Drenthe,
Mevrouw M. Kramer-Hammenga

Provinciale Staten van Drenthe;

gelezen het initiatiefvoorstel van het lid mevrouw M. Kramer-Hammenga van de fractie Volt van Provinciale Staten van Drenthe van 20 maart 2024, kenmerk 12/SG/202400556;

BESLUITEN:

- een tafel 'Isoleren buiten de gebaande paden' op te zetten, zoals omschreven;
- de tafel heeft als opdracht om een plan van aanpak op te stellen waarmee duidelijk wordt dát en op welke manier wordt toegewerkt naar de klimaatambities van de provincie, de duurzaamheidsdoelstelling van de woningcorporatie, het bestrijden van energiearmoede en de aanpak van arbeidstekorten door inzet van geschoolde asielzoekers aan elkaar wordt gekoppeld;
- PS ontvangen het plan van aanpak, zoals omschreven, in oktober 2024.

Assen, 3 april 2024

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, griffier